

ความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและ บุคลากรทางการศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

นิตยา เรืองแป้น*

บทคัดย่อ

การพัฒนาขวัญและสวัสดิภาพของบุคลากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลด้านความต้องการสวัสดิการเป็นสำคัญ จึงวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสอบถามครู 375 คน และบุคลากรทางการศึกษา 31 คน เกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพ 5 ด้าน สํารวจโดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดยะลารวมทั้งสนทนากลุ่มกับข้าราชการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 คน ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา 1 คน ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย 3 คน ข้าราชการกระทรวงกลาโหม 3 คน รวม 12 คน ผลวิจัยพบว่า ควรจัดสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพเป็นโครงการที่ช่วยเหลือด้านการเงิน และการให้ความช่วยเหลือที่เป็นโครงการอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับด้านการเงิน ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.52$) โดยมีความต้องการด้านงบประมาณมากที่สุด ($\bar{x} = 2.64$) ผลการเปรียบเทียบความต้องการระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาตามอายุ ศาสนา และ สายงาน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ($p \text{ value} < 0.05$) ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางสำหรับการจัดสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ไปทำตามที่ต้องการ

คำสำคัญ: ความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพ ครูและบุคลากรทางการศึกษา
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

* ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Needs Assessment for Security of Teachers and Educational Personnel in Three Southern Border Provinces

Nittaya Ruangpan*

ABSTRACT

Insurgency in three southern border provinces of Thailand was continuing. This research was to investigate security needed for the teachers and educational personnel in three southern border provinces. The survey was made by sending the questionnaires regarding needs to 375 teachers and 31 educational personnel. The analyses of needs on 5 aspects. In addition, an in-depth interview was done in one director of Office of the Welfare Promotion Commission for Teachers and Education Personnel, Yala Province and the focus group dialogue with 12 persons. They were 5 basic education officials, 1 institution of education official, 3 Ministry of Interior officials and 3 Ministry of Defense officials. It was found that serving security needed on money and not money was a most. The teachers and educational personnel security needed at high level ($\bar{x} = 2.52$) and the most needed on benefit ($\bar{x} = 2.64$). The comparison analysis of the teachers and educational personnel in age, region and line of command structure was highly significant different (p value < 0.05). The results from this investigation will be used for a consideration guiding to served for security needs to the teachers as well as educational personnel in three southern border provinces.

Keywords: Needs assessment for security Teachers and educational personnel
Three southern border provinces

*Department of Basic Education Faculty of Education, Yala Rajabhat University

บทนำ

นับตั้งแต่เหตุการณ์กลุ่มคนร้ายบุกปล้นอาวุธยุทธโธปกรณ์กองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ บ้านปี่เหล็ง ตำบลมะรือโบออก อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 นั้น จนถึงปัจจุบันสถานการณ์การก่อเหตุร้ายในพื้นที่ยังคงทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทั้งในเชิงปริมาณ โดยเกิดเหตุร้ายถึงจนเป็นการก่อเหตุร้ายรายวัน และในเชิงคุณภาพความรุนแรง ก็ได้มีการพัฒนาของเหตุการณ์ร้ายทั้งในเรื่องรูปแบบและวิธีการ การลอบยิง ลอบวางระเบิด การประทุษร้ายด้วยของมีคม ทำลายพืชสวน การปลีชีพในเหตุการณ์ 28 เมษายน พ.ศ. 2547 และการทิ้งแผ่นปลิวไว้ในที่เกิดเหตุบ่งบอกถึงเหตุผลของการกระทำ โดยมีเป้าหมายสถานที่ราชการ ชุดหน่วยกำลังของทหารและตำรวจรวมไปถึงโรงเรียน ขณะที่กลุ่มเป้าหมายขยายไปถึงไทยมุสลิมที่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ และราษฎรไทยพุทธที่ไม่เกี่ยวข้อง (1) บางครั้งผู้ก่อความไม่สงบได้ก่อเหตุที่โหดเหี้ยมทารุณ เช่น ฆ่าแล้วเผา ฆ่าแล้วตัดคอ สถานที่ราชการหรือแม้กระทั่งโรงเรียนถูกเผาทำลายหลายแห่ง จนทางโรงเรียนไม่มีอาคารเรียนเหลือพอที่จะใช้เป็นที่จัดการเรียนการสอนได้อีก จึงจำต้องใช้เต็นท์ หรือรั้วไม้เป็นที่จัดการเรียนการสอนแทน สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนถูกเผาทำลายหมด พฤติกรรมดังกล่าวเป็นภัยต่อประเทศชาติ เป็นภัยต่อความมั่นคงต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เข้าข่ายการก่อวินาศกรรม (Sabotage) ทั้งนี้เนื่องจากระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517 (2) ให้ความหมายของการก่อวินาศกรรมไว้ว่า คือ การกระทำใดๆ เพื่อทำลาย ทำความเสียหายต่อทรัพย์สิน วัสดุ อาคารสถานที่ ยุทธปัจจัย

สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก หรือระบบงาน ขัดขวาง หน่วงเหนี่ยวระบบปฏิบัติงานใดๆ รวมทั้งการประทุษร้ายต่อบุคคล ซึ่งทำให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การทหาร การเศรษฐกิจและสังคมวิทยา หรือทางใดทางหนึ่งด้วยความมุ่งหมายที่จะให้เกิดผลร้ายต่อความสงบเรียบร้อย ขวัญ ผลประโยชน์หรือความมั่นคงแห่งชาติ

พฤติกรรมของผู้ก่อความไม่สงบเกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่ปลอดภัยของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคได้เป็นอย่างมาก เพราะพื้นที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษากระจายอยู่ทั่วทั้งในเมืองและชนบท ทุรกันดารห่างไกล ซึ่งต้องเดินทางระหว่างบ้านกับที่ทำงานไปมาแทบทุกวันตามเส้นทางประจำเส้นทางเดิม และจากความไม่สงบต่างๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคได้ก่อให้เกิดความล่อแหลมต่อภัยอันตรายแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ทำงานในพื้นที่ จากข้อมูลของศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 5 ธันวาคม 2551 รวมครูและบุคลากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เสียชีวิต 107 คน บาดเจ็บ 102 คน และทรัพย์สินเสียหาย 52 คน (3) ล้วนแต่เป็นความเสียหายซึ่งไม่อาจจะประเมินค่าได้

หลายครั้งที่คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งองค์กรต่างๆ ได้รวมกลุ่มกันเรียกร้องเรื่องความต้องการความปลอดภัย ต้องการให้ภาครัฐดูแลช่วยเหลือ ทั้งนี้เพราะครูและบุคลากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รู้สึกหดหู่ใจ หวาดกลัว ไม่มีขวัญกำลังใจ ขาดความปลอดภัยในการทำงาน ไม่ต้องการที่จะไปสอน ไม่ต้องการเสี่ยงชีวิต ทำให้ครูบางส่วนต้องขอย้ายออกจากพื้นที่ไปสอนที่จังหวัดอื่นซึ่งปลอดภัยกว่า

อย่างไรก็ตามทางกระทรวงศึกษาธิการได้พยายามกำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือดูแลครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเรียกร้องกับฝ่ายความมั่นคงนำเสนอยุทธวิธีในการป้องกันภัยของครูและบุคลากรทางการศึกษามาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงก่อนการเปิดเทอมจะมีการประชุมหารือและวางแผนป้องกันอย่างเข้มข้น แต่ก็ไม่สามารถป้องกันความสูญเสียได้ ด้วยมีข้อจำกัดหลายประการ ดังนั้นในภาวะที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยากลำบากในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย การสร้างขวัญและกำลังใจทางด้านความปลอดภัยเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง ซึ่งการช่วยเหลือด้านความปลอดภัยให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะช่วยธำรงรักษาคุ้มครองให้ครูมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีมีความปลอดภัย การให้ความช่วยเหลือในเรื่องดังกล่าวจำต้องอาศัยข้อมูลด้านความต้องการสวัสดิการของบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงได้ทำการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามตัวแปรเพศ อายุ อายุงาน ศาสนา สถานภาพการสมรส รายได้ และระยะเวลาการปฏิบัติงานในพื้นที่และสายงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำผลที่ได้ไปช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพอย่างเหมาะสม

วิธีการ

การวิจัยนี้เป็นแบบสำรวจ โดยการวิจัยปริมาณ (Quantity research) และการวิจัยคุณภาพ (Quality research) เพื่อสำรวจความต้องการ

การสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 406 คน โดยการให้กรอกแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ ตอนแรกเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ อายุราชการ ศาสนา สถานภาพการสมรส รายได้ และระยะเวลาการปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตอนที่สองเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาใน 5 ด้าน รวม 55 ข้อ ประกอบด้วย ด้านที่ 1 ด้านการจัดการของหน่วยงานระดับสูง (กระทรวง และกรม) จำนวน 13 ข้อ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการของหน่วยงานระดับล่าง (จังหวัดหรืออำเภอหรือ อบต. และหน่วยงานทางการศึกษา) จำนวน 10 ข้อ ด้านที่ 3 ด้านงบประมาณ จำนวน 6 ข้อ ด้านที่ 4 ด้านอัตรากำลังคน จำนวน 14 ข้อ และด้านที่ 5 ด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 12 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์ระดับความต้องการของแต่ละด้านคือ ระดับความต้องการมาก หมายถึง ระดับคะแนน 3 ระดับความต้องการปานกลาง หมายถึง ระดับคะแนน 2 ระดับความต้องการน้อย หมายถึง ระดับคะแนน 1 ตอนที่สามเป็นข้อคำถามปลายเปิดจำนวน 5 ข้อเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำผลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) วิเคราะห์โดยการหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item analysis) โดยหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยวิธีของ Cronbrach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = 0.959 ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในเกณฑ์สูง นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือครูและบุคลากรทางการศึกษาใน

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยสุ่มครูด้วยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan โดยการจับฉลาก หมายเลข ได้จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 375 คน และสุ่มบุคลากรทางการศึกษาแบบชั้นภูมิ รวม 9 เขตพื้นที่ในสามจังหวัดด้วยสัดส่วนร้อยละ 10 โดยการจับฉลาก ได้จำนวนบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 31 คน

ทุกชุดของแบบสอบถามที่กรอกโดยครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำมาตรวจสอบความถูกต้อง ลงรหัสแล้วบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อหาค่าร้อยละของลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระยะเวลาการทำงานและการปฏิบัติงาน ศาสนา สถานภาพการสมรส รายได้จากเงินเดือนประจำ และสายงาน หาค่าเฉลี่ยของของความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในแต่ละด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านการจัดการของหน่วยงานระดับสูง (กระทรวง และกรม) ด้านที่ 2 ด้านการจัดการของหน่วยงานระดับล่าง (จังหวัดหรืออำเภอหรือ อบต. และหน่วยงานทางการศึกษา) ด้านที่ 3 ด้านงบประมาณ ด้านที่ 4 ด้านอัตรากำลังคน และ ด้านที่ 5 ด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และจัดเรียงลำดับความต้องการ นอกจากนั้นได้ทำการเปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่างของความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพในด้านต่าง ๆ ตามตัวแปร เพศ อายุ ระยะเวลาการทำงาน ศาสนา สถานภาพการสมรส รายได้ ระยะเวลาการปฏิบัติงานในพื้นที่และสายงาน โดยการทดสอบ *t-test* และ *F-test* ด้วย

วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) ซึ่งกำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 95

นอกจากนั้นการสำรวจความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group interview) การสร้างประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สร้างด้วยขั้นตอนเดียวกับการสร้างแบบสอบถาม รวมทั้งเกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญ นำประเด็นคำถามที่ผ่านการแก้ไขแล้วไปใช้สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดยะลาและการสนทนากลุ่ม กับข้าราชการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 5 คน ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 1 คน ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย 3 คน ข้าราชการกระทรวงกลาโหม 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 12 คน รวบรวมข้อมูลโดยมีผู้ดำเนินการ (Moderator) 1 คน ผู้จดบันทึก (Note taker) 1 คน และผู้ประสานงานอำนวยความสะดวก (Facilitator) 1 คน รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งข้อมูลการจดบันทึกเสียง ถอดเทปข้อมูลการบันทึกเสียง จัดทำเป็นเอกสารการบันทึกภาคสนาม (Field note) มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ได้แนวทางดำเนินการการจัดสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผล

ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 74.4 เป็นหญิง และร้อยละ 25.6 เป็นชาย กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก มีอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า ร้อยละ 29.8 และมีจำนวนน้อยที่สุดในช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 19.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอายุงาน 5 ปี หรือต่ำกว่า ร้อยละ 38.6 และมีจำนวนน้อยที่สุด คือ อายุงาน 16-20 ปี ร้อยละ 7.7 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ 5 ปีหรือต่ำกว่าร้อยละ 37.5 และมีระยะเวลาการปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 16-20 ปี น้อยที่สุดร้อยละ 6.7 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 50.9 และนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 49.1 ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 62.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากเงินเดือนประจำ 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 34.4 และมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 9.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครู ร้อยละ 91.9 และเป็นบุคลากรทางการศึกษา ร้อยละ 8.1

การพิจารณาค่าเฉลี่ยของความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพในแต่ละด้านพบว่าครูและบุคลากรทางการศึกษามีความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.52 และมีความต้องการทุกด้านในระดับมากโดยครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ความสำคัญในความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพด้านงบประมาณเป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ด้านการจัดการของหน่วยงานระดับล่าง มีค่าเฉลี่ย 2.64 และ 2.56 ตามลำดับ

เมื่อมีการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุการทำงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานภาพการสมรส รายได้จากเงินเดือนประจำ ความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและ

บุคลากรทางการศึกษาโดยรวมพบว่า p value = 0.962 0.912 0.594 0.523 และ 0.780 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ศาสนา และสายงาน ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพโดยรวมที่ p value = 0.038 0.041 และ 0.043 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาอายุ 30 ปีหรือต่ำกว่า มีความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพโดยรวมมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 2.61 ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาพุทธมีความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยรวมมากกว่าผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามที่ค่าเฉลี่ย 2.57 และ 2.48 ตามลำดับ และผู้ที่เป็นบุคลากรทางการศึกษามีความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพโดยรวมมากกว่าผู้ที่เป็นครูที่ค่าเฉลี่ย 2.58 และ 2.52 ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ในประเด็นที่เกี่ยวกับสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การช่วยเหลือจึงเป็นโครงการที่ช่วยเหลือด้านการเงินและการให้ความช่วยเหลือที่เป็นโครงการอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับด้านการเงิน ประเด็นการช่วยเหลือในด้านการเงินนั้น คือ ค่าตอบแทนพิเศษสำหรับข้าราชการ การเลื่อนขั้นเงินเดือนพิเศษ การสนับสนุนเงินประกันชีวิตในวงเงินที่เพียงพอต่อการดำรงชีพของครอบครัว การสนับสนุนองค์กรทางการเงิน สหกรณ์ โดยการหาแหล่งเงินเพื่อกู้ดอกเบียดำ การลดหย่อนการเสียภาษี การให้ทุนการศึกษา ดูนาน และ การสนับสนุนเงินช่วยเหลืออื่นๆ ส่วนประเด็นการให้ความช่วยเหลือที่เป็นโครงการอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับด้านการเงิน คือ การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องราชเหรียญชายแดน การยกย่องเชิดชูเกียรติ การให้มีอาวุธปืนและฝึกการใช้อาวุธ การอบรมสัมมนา การฝึกะวังภัยในพื้นที่วิกฤติ การคุ้มครอง

ไป-กลับของเจ้าหน้าที่ การมีกองทุนเยียวยามื่อประสบเหตุจัดตั้งเป็นระบบ การมีเงื่อนไขเหมาะสมในการสร้างบ้านพักรวมเพิ่มจากโครงการพระราชดำริ กับ การประสานงานกระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรอื่น ๆ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคคลในสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทุกกระทรวง ทุกสังกัด ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงยุติธรรม โดยต้องรับทราบข้อมูลเดียวกัน ทำงานภายใต้กรอบนโยบายทิศทาง เป้าหมายเดียวกัน โดยเฉพาะในโครงการมวลชนสัมพันธ์ที่สามารถทำงานร่วมกันได้หลาย ๆ กระทรวง ควรมีส่วนร่วมทำงานประสานใจ ประสานกาย ภายใต้ความสมานฉันท์

วิจารณ์

ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยทั่วไปแล้ว เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 30 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีสถานภาพสมรส ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เกิน 5 ปี มีรายได้จากเงินเดือนประจำระดับปานกลางลักษณะทางประชากรดังกล่าวตรงกับงานวิจัย ที่ได้ศึกษาเรื่องขวัญของครูประถมศึกษานในโรงเรียนเสี่ยงภัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (7)

การวิจัยพบว่าครูและบุคลากรทางการศึกษามีความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพด้านงบประมาณเป็นอันดับหนึ่ง และจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกการจัดสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นโครงการที่ช่วยเหลือด้านการเงินและการให้ความช่วยเหลือที่เป็นโครงการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับด้าน

การเงิน ทั้งนี้พฤติกรรมของคนในองค์กรการมิได้เกิดจากมูลเหตุจูงใจด้านเศรษฐกิจหรือค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินแต่ประการเดียวเท่านั้น แต่หากยังมีมูลเหตุจูงใจด้านค่านิยม ความเชื่อ อารมณ์ และอื่น ๆ (4) และการจัดสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรจัดให้ในรูปที่ไม่เกี่ยวกับด้านการเงินซึ่งตรงกับงานวิจัยของบุญเลี้ยง ทุมทอง และ คณะ ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมความมั่นคงและประโยชน์เกื้อกูลของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความต้องการรูปแบบการส่งเสริมมากที่สุดให้อันดับแรกของแต่ละด้านคือ 1) ด้านการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ ได้แก่ การเลื่อนระดับและตำแหน่งที่มีความบริสุทธิ์และยุติธรรมและทั่วถึง การพิจารณาความดีความชอบที่มีหลักเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดในการพิจารณาความดีความชอบที่ชัดเจน (5)

ลำดับที่สองของความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การจัดการของหน่วยงานระดับล่างคือ จังหวัดหรืออำเภอหรือองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานทางการศึกษาตรงกับแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow) มีหลักการว่า บุคคลพยายามตอบสนองความต้องการของตนเองเพื่อความอยู่รอดและความสำเร็จของชีวิต ในขั้นที่ 2 ที่เป็นความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (Safety and security needs) (6) ได้แก่ ความต้องการที่จะอยู่อย่างมั่นคง ปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกขโมยทรัพย์สินหรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม การมีความต้องการด้านงบประมาณในระดับมากเป็นอันดับแรกสำหรับการช่วยเหลือด้าน

ความปลอดภัยของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้นเนื่องจากงบประมาณสามารถนำไปใช้ในการบริหารเกี่ยวกับคน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการในการทำงาน ลำดับต่อเนื่องต่อไป ในส่วนของการจัดการของหน่วยงานระดับล่างที่เป็นความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในลำดับรองลงมานั้นเป็นการให้ความสำคัญสำคัญกับการนำนโยบาย หลักการต่างๆ ของหน่วยงานระดับสูงลงสู่การปฏิบัติในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างเป็นรูปธรรม

ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งหญิงและชายที่มีอายุการทำงานในพื้นที่ต่างกัน ระยะเวลาการปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่างกัน สถานภาพการสมรสต่างกัน รายได้จากเงินเดือนประจำต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ไม่ว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานในพื้นที่มาเป็นระยะเวลาสั้นเท่าใดหรือเพิ่งเข้ามาทำงาน แต่เหตุการณ์ความไม่สงบเพิ่งเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2547 การเผชิญกับเหตุการณ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้เผชิญเหตุการณ์ในระยะเวลาประมาณ 5 ปีเท่าๆ กัน อายุการทำงานและระยะเวลาการปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงไม่มีผลต่อความแตกต่างกันของความ ต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่นเดียวกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสถานภาพสมรสและการมีรายได้จากเงินเดือนประจำที่แตกต่างกันต่างก็มีโอกาสที่จะถูกทำร้ายจากผู้ก่อการได้เท่า ๆ กัน

เช่นเดียวกับการสะท้อนความคิดของชาวบ้าน ที่องค์กรนิรโทษกรรมสากล (8) ได้สัมภาษณ์ชาวบ้านคนพุทธหลายสิบรายในอำเภอบาเจาะ และอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ใน

ช่วงเดือนธันวาคม 2547 และ กันยายน 2548 ครูอาจารย์ ชาวสวนยาง ชาวบ้านที่ทำงานรับจ้างรายวัน และนักธุรกิจในพื้นที่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า พวกเขา รู้สึกว่าถูกรัฐบาลทอดทิ้ง เพราะฝ่ายรัฐไม่เคยดำเนินการสอบสวนเป็นเรื่องเป็นราว เกี่ยวกับหลายกรณีที่ญาติของพวกเขาถูกฆ่าและพวกเขาไม่ได้รับการคุ้มครองที่ดีพอ นอกจากนี้ชาวบ้านจากอำเภอบาเจาะ นำใบปลิวที่พิมพ์ข้อความที่แสดงถึงความไม่ปลอดภัยของคนไทยนับถือศาสนาพุทธที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ว่าจะถูกฆ่าตายให้หมดสิ้นไปจากผืนแผ่นดิน ผู้นำชาวพุทธในอำเภอระแงะประเมินว่า ชาวพุทธนับพันที่เคยอยู่อาศัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้พากันย้ายออกไปจากพื้นที่แล้ว และประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรพุทธในอำเภอนั้นได้ย้ายถิ่นฐานไปภาคอื่นของไทย บุคลากรทางการศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ปฏิบัติงานในระดับบริหารการศึกษาต้องเดินทางบ่อยกว่าครู เป็นบุคคลที่ผู้คนรู้จักมาก มีชื่อเสียงต้องแสดงตัวกับชุมชนสังคม จึงมีอัตราเสี่ยงสูงต่อสวัสดิภาพ ดังนั้นจึงมีความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพมากกว่าครู

จากการวิจัยในครั้งนี้สรุปผลได้ว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงยุติธรรม ควรดำเนินงานในลักษณะของการประสานงานโครงการร่วมกัน มีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ควรจัดสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพเป็นโครงการที่ช่วยเหลือด้านการเงินและให้ความช่วยเหลือที่เป็นโครงการอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับด้านการเงิน ประเด็นการช่วยเหลือในด้านการเงินนั้น ได้แก่ ค่าตอบแทนพิเศษสำหรับข้าราชการ

การสนับสนุนเงินช่วยเหลืออื่น ๆ ส่วนประเด็นการให้ความช่วยเหลือที่เป็นโครงการอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับด้านการเงิน ได้แก่ การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องราชเหรียญชายแดน การยกย่องเชิดชูเกียรติ การให้มีอาวุธปืนและฝึกการใช้อาวุธ การอบรมสัมมนาการฝึกะวังภัยในพื้นที่วิกฤติ การคุ้มครองไป-กลับของเจ้าหน้าที่ การมีกองทุนเยียวยาเมื่อประสบเหตุจัดตั้งเป็นระบบการมีเงื่อนไขเหมาะสมในการสร้างบ้านพักรวมเพิ่มจากโครงการพระราชดำริกับการประสานงานกระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรอื่นๆ อย่างไรก็ตามควรทำการวิจัยอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการเพื่อสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการประเมินสภาพการณ์ความปลอดภัยของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสามจังหวัดภาคใต้ที่เกี่ยวข้องกับขวัญและกำลังใจในการทำงาน เป็นการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำให้เกิดความมั่นคงในองค์กร

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) ผู้วิจัยขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร.เวทิน นพนิตย์ ประธานบริหาร ของ The Professional Associates of Thailand ที่ให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา ช่วยอ่านและวิพากษ์นิพนธ์ต้นฉบับ

เอกสารอ้างอิง

1. สุรชาติ บำรุงสุข และ คณะ: การก่อความไม่สงบในภาคใต้ของไทย. จุลสารความมั่นคงศึกษา 1(10):30,2549.

2. เดช จรูญเรืองฤทธิ์: ความรู้พื้นฐานเรื่องความปลอดภัยสำหรับผู้บริหาร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. หน้า134, 2549.
3. ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้.[homepage on the internet]. ยะลา: สถานการณ์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. [updated 2551; cited 22 มิถุนายน 2552]. Available from: <http://www.coad3.org>.
4. นพ ศรีบุญภาค: การบริหารค่าจ้างและค่าตอบแทน. สุตรไพศาล, กรุงเทพมหานคร. หน้า 5, 2546.
5. บุญเลี้ยง ทุ่มทอง และคณะ. [homepage on the internet]. กรุงเทพมหานคร: สกสค. [updated 2550; cited 22 มิถุนายน 2552]. Available from: <http://www.cotep.go.th/webotep/./downloads/Abstract50.pdf>.
6. พรรณี ชูทัย เชนจิต : จิตวิทยาการเรียนการสอน. เมธีทีปส์, กรุงเทพมหานคร. หน้า 216, 2545.
7. นิमित ยศกิจ. [homepage on the internet]. บัณฑิตานี: ขวัญของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเสี่ยงภัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ . [updated 2541; cited 17 ธันวาคม 2552] Available from: http://soreda.oas.psu.ac.th/show_detail.php?research_id=281.
8. องค์กรนิรโทษกรรมสากล. [homepage on the internet]. ยะลา: มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน. [updated 2545; cited 10 มิถุนายน 2552] Available from: [http://www.midnightuniv.Org/midnifht2545/document95085.html.international capital mobility \(1\)](http://www.midnightuniv.Org/midnifht2545/document95085.html.international capital mobility (1)).